

معرفی اجمالی

ساحت سبک زندگی دینی

ضمیمه ی شماره ۱۹/۱۵ کتاب معرفی حکمت سرا

www.hekmatjoo.ir

ویرایش پاییز ۹۴

فهرست :

- ۱-تعریف ساحت..... ۲
- ۲-بیان هدف و ضرورت ارائه ی ساحت..... ۴
- ۳-ارائه ی تعریف و طبقه بندی حوزه های کلی..... ۸
- ۴-طبقه بندی و تعریف عناوین اصلی..... ۱۱
- ۵-تعیین جایگاه کاربردی عناوین اصلی..... ۱۹
- ۶-معرفی کتب و منابع موجود..... ۲۰
- ۷- معرفی متفکران و راه های ارتباطی با ایشان..... ۲۲
- ۸- ارائه ی تاریخچه ساحت..... ۲۳
- ۹- تعیین حداقل های ساحت..... ۲۴
- ۱۰- تعیین حداقل پیشنهادها برای ساحت..... ۲۵
- ۱۱- انطباق محتوای ساحت با کتب نظام فعلی..... ۲۶
- ۱۲- آسیب شناسی ساحت..... ۲۷
- ۱۳- شیوه های اختصاصی ارائه ی محتوای ساحت..... ۲۹
- ۱۴- معرفی ارزیابان و تصدیقگران ساحت..... ۳۰

۱- تعریف ساحت سبک زندگی دینی

از منظر حکمت سرا هر یک از دو تعریف زیر این ساحت را معرفی می کند:

۱- مجموعه اطلاعاتی که حکمت جو را توانمند می کند تا از نعمت حیات به رسم امانت داری و عبودیت گسترده ترین و ارزشمندترین استفاده را ببرد، سبک زندگی نامیده می شود. به عبارت دیگر آن چه در معارف اسلامی و مذهب تشیع اثنی عشری در قالب احکام و اخلاق معرفی گردیده است به عنوان ساحت سبک زندگی بیان می گردد.

۲- مجموعه روش های گذران عمر در همه ی فعالیت ها و عملکرد هایی که فرد برای دستیابی به حیات طیبه (اهداف متعالی و اعتقادی) به کار می گیرد.

شرح نکات موجود در تعاریف :

۱- لزوم آموزش در سبک زندگی : آنچه در سبک زندگی مورد نیازمان است از طریق آموزش و آگاهی بخشی قابل یادگیری است اگر چه روش های سبک زندگی دینی با فطرت منطبق است ولی این بدین معنا نیست که نیاز به آموزش ندارد .

۲- آموزش کاربردی بودن سبک زندگی : روش های سبک زندگی خروجی و نتیجه بخش است اگر چه اصلاح روش ها در اصلاح بینش ها موثر است ولی قالب اصلی محتوای سبک زندگی متشکل از مجموعه روش هاست.

به عبارت دیگر ما در سبک زندگی به بایدها و نبایدها بیشتر از هست و نیست ها می پردازیم. بایدها و نبایدها که اصل و نتیجه ی شناخت ما نسبت به جهان هستی و باور ما نسبت به هست و نیست ها بوده است . نتیجه این که مجموعه موضوعات سبک زندگی کاملاً در زندگی کاربرد داشته و برای ابعاد مختلف زندگی یک فرد قابل استفاده است .

۳- وحدت هدف در سبک زندگی : سبک زندگی فرآیندی است که از یک بینش نتیجه گیری شده است و ما را به یک مقصود متعالی می رساند. هر یک از مجموعه دستورالعمل های سبک زندگی آیت و هدفی واحد دارد به این معنا که شخصی که با بینش توحیدی (توجه به انا لله) سبک زندگی امام زمان گونه پسند انتخاب می کند، بر این باور است که تنها راه رسیدن به حیات طیبه (همان زندگی متعالی باشد) عمل به این دستورات است (انا الیه راجعون).

۲- بیان هدف و ضروریات ارائه‌ی سبک زندگی دینی

تمام رفتارهای فرد از شیوه‌ی زندگی او نشئت می‌گیرد و او آن چه را در خور شیوه‌ی زندگی است سبک زندگی می‌نامد، درک می‌کند، می‌آموزد و حفظ می‌کند. فرد به کمک نقشه‌ی شناختی خود حرکت خویش را در طول زندگی تسهیل و تجهیز می‌کند، تجربه‌هایش را ارزیابی، درک و سپس پیش‌بینی و کنترل می‌نماید.

سبک زندگی ناظر به مسائلی است که متن زندگی انسان را در دنیا شکل می‌دهد و به تبع آن این نحوه‌ی زندگی دنیایی ماست که سعادت یا شقاوت اخروی ما را به دنبال دارد لذا اگر با قاعده و دستورات دینی همراه باشد لذت بخش خواهد بود و رشد مادی و معنوی انسان را تأمین می‌کند در نتیجه شناخت ساحت سبک زندگی ضروری به نظر می‌رسد و هدف این است که ان شاءالله تمام آداب و شیوه‌های درست سبک زندگی کردن که با روحیات افراد در دوره‌ی آخرالزمان (عج) هم مطابقت داشته باشد شناسایی و عملیاتی گردد و به این اعتقاد برسیم که سیره‌ی اهل بیت (ع) و مطابقت آن در زندگی روزمره برکات زیادی دارد و راه کمال همین است.

ابعاد ضرورت توجه و عمل به سبک زندگی دینی:

الف) کمال انسان و قرب به خداوند

با توجه به اینکه غیر از خداوند کسی از خود چیزی ندارد و هر کمالی که آفریدگان خداوند دارند، اصالتاً از خداوند و متعلق به او است، انسان هرچه به خداوند نزدیک‌تر شود، وابستگی بیشتری به او خواهد داشت بنابراین هر کس توجه بیشتری به وابستگی و فقر خود به خداوند داشته باشد و بیشتر بتواند خداوند را در رفتار و اعمال خود بنمایاند و رنگ و بوی خدایی به زندگی خود بدهد، به خداوند مقرب‌تر است.

قرب به خدا تنها در سایه اطاعت، بندگی و تقوای پروردگار حاصل می‌شود؛ عبودیت و تقوا نیز حاصل جمع ایمان و عمل صالح است، این هدف عالی انضباط رفتاری خاصی را برای انسان مؤمن الزام می‌کند.

(ب) نسبت آداب با توحید

آداب اسلامی، سبک زندگی و انضباط رفتاری است که تحت آرمان عالی عبودیت قرار دارد، کسی که عبودیت و بندگی را مقصد حیات خود می‌بیند، نمی‌تواند نسبت به چگونگی زندگی خود بی‌تفاوت باشد بلکه همه شئون زندگی خود را در مسیر بندگی قرار می‌دهد، انسان مسلمان می‌تواند هر کاری را به مدل‌های مختلفی انجام دهد اما از میان همه آن مدل‌ها، مدلی را که بیشترین بندگی در آن اشراب شده باشد و بیشترین هماهنگی را با دستیابی به قرب الهی داشته باشد در زندگی فردی و اجتماعی خود مطلوب می‌داند.

(پ) تأثیر جهان‌شناسی در آداب و سبک زندگی

در دیدگاه‌های اعتقادی اسلام رابطه‌ی فرد و جامعه متقابل است. فرد در ابعاد مختلف زندگی اش دارای رسالت است. بر اساس این اعتقاد رفتار هر فرد حتی در زمینه‌های شخصی و به ظاهر

انفرادی اش در اصلاح یک جامعه نقش مهم و به سزایی دارد. سلامت جامعه در صورتی تضمین می گردد که هر یک از افراد آن خود را ملزم به هدف و رفتار متناسب با آرمان های آن جامعه بدانند.

ت) مرزها و توصیه های دینی

از دین دو گونه بهره می توان گرفت؛ یکی بهره دست پایین و حداقلی و دیگری بهره دست بالا و حداکثری. بهره دست پایین مربوط به مرزها و قانون های شرعی است و بهره حداکثری مربوط به توصیه های آن، در شریعت اسلام بعضی از امور حلال اند، اما حلالی که نباید آن را مرتکب شد و به فاصله گرفتن از آن توصیه می شود.

برای اسلامی شدن زندگی کافی نیست که از حرام پرهیز شود، در ترسیم مدل زندگی اسلامی باید به کشف توصیه ها و ارزش ها اهتمام کنیم.

در مقام فرهنگ سازی و جامعه سازی باید از مرزهای فقهی به سوی کانون اخلاق فاصله گرفت و نظام آداب یا توصیه ها و ارزش ها را ترویج کرد، بنابراین زندگی مسلمان باید مورد رضایت حداکثری خدا باشد نه اینکه تنها از خشم خدا دور ماند.

ث) تأثیر ظاهر در باطن و باطن در ظاهر

شاید مهم ترین مبنا در التزام به آداب و سخت گیری در انتخاب سبک زندگی «تأثیر و تأثر متقابل ظاهر و باطن آدمی» است، وجود انسان دارای سه لایه یا سه بُعد است: لایه عقلی یا ساحت

آگاهی و اندیشه، لایه قلبی یا ساحت انگیزه و گرایش، لایه طبیعت یا ساحت رفتار، این سه لایه در وجود انسان کاملاً با یکدیگر مرتبط و برهم دیگر اثر گذارند.

از شگفتی‌های روح انسان، تأثیرگذاری و تأثیرپذیری درون و برون بر یکدیگر و از یکدیگر است، برای تغییر در ظاهر و دگرگون‌سازی رفتار بیرونی، باید به تغییر باطنی پرداخت، چرا که حالات ظاهر، انعکاس ویژگی‌های درونی است، همچنین می‌توان از راه ایجاد تغییرات بیرونی به تحولات درونی دست یافت.

رفتار یک مؤمن و منافق یکسان نیست و کار یک انسان عقیده‌مند و بی‌عقیده، متفاوت است، همین‌جا این نتیجه را می‌توان گرفت که برای تغییر در ظاهر و دگرگون‌سازی رفتار بیرونی، باید به تغییر باطنی پرداخت. چرا که «حالات ظاهر»، انعکاس «ویژگی‌های درونی» است.

۳- ارائه، تعریف و طبقه بندی حوزه های کلی ساحت سبک زندگی دینی

انسان نسبت به اعمال و رفتار خود مسئول است و برحسب آن ها پاداش خواهد گرفت. در کلیه ی تعاملات انسان ها اهداف زیر دنبال می شود:

الف) آمادگی قلب جهت دریافت نور علم و نور الهی

ب) آبادانی زمین به گونه ای که در جای جای آن نماد ارتباط با خدا مشهود باشد همان طور که این موضوع یکی از اهداف خلقت می باشد.

پ) عبرت آموزی از کلیه ی ارتباطات

میزان بهره مندی هر شخص از ساحت سبک زندگی به میزان بهره مندی متعادل از حوزه های چهارگانه ی زیر است:

الف) تعامل انسان با خود: شامل مجموعه رفتار ، اعمال و عملکردهای انسان است که جسم و روح خودش در آن نقش ویژه دارد. اگر چه همه ی رفتار های انسان حتی با هم نوعان ، نظام اسلامی و طبیعت تاثیر روی خود عمل کننده دارد ولی آن چه که در این حوزه به آن توجه می شود مجموعه رفتارهایی است که در نگاه ظاهر منحصرأ به خود فرد مربوط می شود. بدیهی است این

گونه رفتارها، باطن و تبعاتی دارد که در هم نوعان ، نظام اسلامی و طبیعت تاثیر گذار و نقش آفرین است.

ب) تعامل انسان با هم نوعان : این حوزه عبارت است از مجموعه برخوردها ، رفتارها، کنش ها و واکنش هایی که هر فرد با دیگر افراد بشر دارد . اگرچه همه ی رفتارهای انسان در جامعه ی بشری تاثیر گذار است ولی بعضی از رفتارهای افراد فقط در صورت وجود دیگر انسان ها تعریف می شود. به عنوان مثال : گفتگو، داد و ستد و... . کسب تجربیات از دیگر انسان ها و صلح و دشمنی باهم نوعان مجموعه رفتارهایی است که زیر مجموعه ی این حوزه ی کلی قرار می گیرد .

این حوزه را می توان بر اساس نوع انسان هایی که با آن ها برخورد می شود به ۶ عنوان اصلی تقسیم کرد . این تقسیم بندی بر اساس جایگاه نسبی، سببی، اعتقادی، معیشتی و منطقه ای است و جایگاه افراد از این منظر تعیین می شود .

پ) تعامل انسان با نظام حکومتی : از آن جایی که به همان اندازه که فرد بر جامعه اثر گذار است نظام حکومتی که فرد در آن قرار گرفته است نیز می تواند بر او اثر گذار باشد . سومین حوزه ی کلی که برای سبک زندگی دینی در نظر گرفته شده است برخوردهای هر فرد با نظام حکومتی است

که در آن زندگی می کند و یا با آن تعامل دارد . با توجه به این که در اصول اعتقادی اسلام دستیابی به توحید فردی ارزشی هم ردیف با دستیابی به

توحید اجتماعی دارد. این حوزه به مجموعه برخوردهای متقابل فرد با حکومت و حکومت با فرد توجه می کند.

در حقیقت باید ها ونباید هایی که شایسته است هر فرد در برخورد با نظام حکومت خود داشته باشد در این حوزه قرار می گیرد .

عناوین اصلی این حوزه بر اساس ابعاد مختلفی که حکومت ایفای نقش می کند تعیین شده است .

ت) تعامل انسان با طبیعت : هر انسانی علاوه بر ارتباطی که با خود،دیگران و با نظام حکومتی دارد برای ادامه ی حیات لازم دارد که با مجموعه عوامل طبیعی نیز تعامل داشته باشد . به مجموعه رفتارها و تاثیرگذاری هایی که انسان در طبیعت می گذارد و یا اثراتی که از طبیعت می گیرد حوزه ی تعامل انسان با طبیعت گفته می شود .

۴- طبقه بندی و تعریف عناوین اصلی سبک زندگی دینی

با توجه به این که هر فرد در زندگی طبعاً و عقلاً نیازمند و ملزم به پرداختن به ابعاد گوناگون وجودی خود و از طرفی تعاملات گوناگون با دیگر آفریده ها می باشد با الگوگیری از کتاب مفاتیح الحیاه آیت ... جوادی آملی حوزه های اصلی این ساحت به قرار زیر و البته با اندکی تغییر انتخاب شده است.

حوزه های کلی عناوین اصلی	الف) تعامل با خود	ب) تعامل با هم نوعان	پ) تعامل با نظام اسلامی	ت) تعامل با طبیعت
۱	تفکر، یادگیری و دانش اندوزی	خویشاوندان	نظام سیاسی	آب
۲	کار و تلاش	مسلمانان	نظام اجتماعی	گیاهان
۳	نظافت و بهداشت و آراستگی	بیگانگان	نظام اقتصادی	حیوانات
۴	مسکن و امکانات زندگی	دشمنان و مهاجمان	نظام فرهنگی	معادن و منابع
۵	خواب و بیداری	مستضعفان	شهرسازی	خاک
۶	خوردن و آشامیدن	شهروندان		
۷	تفریحات سالم و ورزش			

تعریف مختصر عناوین اصلی حوزه ی الف:

۱- تفکر ، یادگیری و دانش اندوزی: هدف از طرح این عنوان شناخت و عمق دادن به عناصر رشد دهنده ی سرمایه ی اصلی انسان یعنی ناطقیت (عقل) می باشد تا باعث حرکت و جایگاه یابی او در حیطه ی تکامل بشری شود. طی مراحل اولیه ی این سیر و رسیدن به مرحله ی عمل مستلزم توجه به عنصر تفکر و به دنبال آن دانش اندوزی و یادگیری و رشد تقویت آن می باشد.

۲- کار و تلاش: برترین تابلوی راهنما در پیش روی هر انسان آیه ۳۹ سوره ی مبارکه ی نجم « لیس الانسان الا ما سعی» می باشد که برای شناخت و طی مسیر تکامل است. کار و تلاش از شاخص ترین ویژگی های انبیاء و اولیای الهی می باشد و مایه حفظ عزت نفس هر فرد در سایه ی استقلال به دست آمده از این سرمایه است.

۳- نظافت و بهداشت و آراستگی: بروز و ظهور رفتاری هر فرد از شاخصه های سبک زندگی وی می باشد که می توان با مشاهده ی آن از عقاید، سلايق و دیگر مبانی زندگی او آگاهی یافت به همین دلیل بررسی و تعیین نوع پوشش و آرایش و شیوه های رسیدگی به بُعد جسمانی از عناوین مهم در حوزه تعامل فرد با خود قرار گرفته است.

۴- مسکن و امکانات زندگی: خداوند سعادت بشر را در سایه آرامش روح و جان او تشریح نموده است و عوامل موثر در این آرامش در مبانی دین مشخص گشته که از جمله موارد تأثیرگذار در بعد مادی و زندگی دنیوی او محل سکونت و امکانات در اختیار او می باشد شاید بتوان اهمیت این عنصر را از توصیفات آیات قرآن در باب زندگی نیکان در آخرت به دست آورد.

۵- خواب و بیداری: سحرخیزی و استفاده بهینه از روز، روی دیگر سکه ی خواب سالم و مناسب می باشد. تکامل روح در گرو سلامت جسم است، تنظیم و توجه به خواب و بیداری از لوازم مراقبت و پرورش جسم و باعث کسب انرژی و رفع خستگی در جهت بازیابی قوای تحلیل رفته می باشد همان گونه که در فلسفه ی هستی روز و شب و فصول خواب طبیعت الگوی مناسبی برای حیات آدمی است، تعیین میزان و چگونگی آن نیز در مثبت یا منفی بودن اثراتش نقش قابل ملاحظه ای دارد. از طرفی خارج نبودن این نیاز از حالت فقط و صرفاً غریزی و متعادل نمودن آن با خصائص اخلاقی و اعمال عبادی می تواند در جهت تعبدی دادن به آن و در نتیجه سرعت بخشی به مسیر تکاملی روح موثر باشد.

۶- خوردن و آشامیدن: هدف از این عنوان تبیین این مطلب است که جسم انسان به عنوان مرکبی برای حرکت روح نیاز به پروردن و مراقبت دارد که یکی از ابعاد آن مواد ورودی به عنوان

خوراک است نه تنها این مواد باید ضرر و آسیب رسانی به جسم دور باشد بلکه باید از موارد مشکوک به تأثیر منفی نیز اجتناب شود. شناخت باطن هر ماده در عالم روح باید علاوه بر عقل به کمک شرع انجام شود.

۷-تفریحات سالم و ورزش: نمود سرمایه های فطری آدمی و سلامت جسم و روح او مستلزم ایجاد فضای مناسب است. تفریح، نشاط و انبساط روان بستر مناسب برای آماده سازی روح می باشد. از طرفی ورزش با تقویت جسم انسان را در برابر بیماری ها واکسینه می نماید. ابزار موجود در طبیعت بهترین امکانات در ایجاد این نشاط و فرح می باشد.

تعریف مختصر عناوین اصلی حوزه ی ب:

- ۱-خویشاوندان: به عنوان بارزترین و نزدیکترین تعامل فرد با خارج از وجود خویش توجه به خانواده و اقوام است که در سیره پیامبر و ائمه اطهار علیهم السلام به وضوح قابل مشاهده است. خروج از منیت، خدمت و محبت به غیر به ویژه بستگان از پایه های اصلی حیات طیبه و خداوند گونه شدن است. خویشان تکیه گاه آدمی و جایگاه تبلور صفات و فضائل اخلاقی هستند.
- ۲-مسلمانان: هدف از این عنوان متمرکز نمودن ذهن مخاطب بر دسته بندی خاص و مورد نظر اسلام است که اگر چه نگاه طبقاتی در آن وجود ندارد. اما اهمیت میزان ایمان و اعتقاد توحیدی

در ارزش گذاری فرد نمودار است و این معیار به واسطه ی وظایف و حقوق خاصی که بر روابط آن ها به عنوان مومن یا سلمان حاکم است شناخته می شود.

۳- بیگانگان (اهل کتاب، بت پرستان): موضع گیری جامعه اسلامی در تعامل با دیگر افراد تنها براساس قوانین حاکم بر مرزها نیست بلکه باید برای حفظ عزت و منافع مسلمانان دقیقاً و مشخصاً مواضع اسلام در مورد گروه های مختلف حتی اگر در تقابل مستقیم با آن ها نیستند، تعیین گردد.

۴- مستضعفان: طرح این نام شناخت دقیق این گروه با توجه به اهمیت موضع خود اعضای آن و همچنین دیگران در قبال آن ها در دیدگاه اسلامی و به صورت خاص در قرآن می باشد هرچند که این مجموعه در اشتراک با مجموعه های دیگر تعریف شده در اقشار اجتماع است (اقشاری که شاید مورد توجه خاص در وضعیت عادی نیستند) اما با قرار گرفتن در این موقعیت مورد توجه ویژه حکومت اسلامی و مسلمانان قرار می گیرند و ما را بر آن می دارند که به بررسی حقوق ویژه آن ها بپردازیم.

۵- دشمنان و مهاجمان (شخصی، مکتبی): این بخش هرچند از اهمیت ویژه ای در زندگی فردی انسان برخوردار است اما به شکل جامع در مباحث دشمن شناسی مورد توجه قرار می گیرد.

۶- شهروندان: در واقع حقوق و وظایف تعیین شده در مورد اقشار مختلف مرتبط با هر فرد در این عنوان گردآوری شده است که باید قواعد عمومی ارتباط با هم نوع به شکل ویژه توجه شود. گروه‌هایی مانند عالمان، یتیمان، همسایگان، همکاران، بیماران و...

تعریف مختصر عناوین اصلی حوزه ی پ:

۱- نظام سیاسی: با توجه به این که گستره سبک زندگی دینی در تمامی امور فردی و اجتماعی انسان قابل مشاهده است و یکی از مهمترین ابعاد زندگی انسان از نظام سیاسی شکل می گیرد و همچنین با توجه به عنایت ویژه ی دین به حکومت عادلانه و لزوم جهت گیری مذهبی آن، این عنوان از شاخص ترین عناوین مورد بحث در سبک زندگی دینی می باشد.

۲- نظام اجتماعی: در این عنوان تمام قواعد و اصول ارتباط عموم مردم جامعه مورد بحث و بررسی قرار می گیرد که لازمه ی آن تبیین دو دسته حقوق و وظایف یک فرد مسلمان در قبال آحاد مردم جامعه خود می باشد به طور مثال قانون ، عدالت ، امنیت، مشارکت و تعاون و ... از تعاریف اصلی هستند که در این مجموعه معرفی و به نقش آن ها اشاره می شود.

۳- نظام اقتصادی: در هر جامعه دارایی های فردی و اموال عمومی سرمایه های پیشرفت و قدرت مادی محسوب می گردند توجه به میزان اهمیت و ارزش مال و ثروت، مسئله ی تولید و راه های صحیح کسب درآمد و تجارت، چگونگی توزیع و مصرف عادلانه و بهینه این ثروت در جهت رشد مادی و معنوی جامعه از لوازم نظام اسلامی است که در این عنوان به آن پرداخته می شود.

۴- نظام فرهنگی: در واقع زیر بنای نظام اسلامی در تمامی حوزه ها نظام فرهنگی است و این نظام براساس مبانی هستی شناختی ، معرفت شناختی و انسان شناختی طراحی می گردد و کارکردهای

آن در نظامات دیگر اعمال می گردد که خود این مبانی از مباحث کلی حوزه مانند خداگرایی، قاعده مندی عالم، منابع عقل و وحی و طبیعت، ابزار حس و عقل گروهی و از کلیات ویژگی های انسانی مانند آزادی و اصالت فرد و اجتماع و ... به دست می آیند.

۵- شهرسازی: هر چند در نگاه اول شهرسازی موضوعی مستقل از سبک زندگی دینی به نظر می رسد اما با توجه به نقش چهره ی شهر در اقتدار و نظام مندی جامعه اسلامی و همچنین در وضعیت رشد فرهنگی، عبادی و ...، بررسی سبک شهرسازی از دیدگاه اسلام اهمیت خود را نشان می دهد.

تعریف مختصر عناوین اصلی حوزه ی ت:

۱- آب: آب از مواد اولیه آفرینش هر موجود زنده از جمله انسان است و عنصر تداوم حیات می باشد آب سالم از حقوق اولیه هر فرد می باشد.

آشنایی با منابع مختلف آب در طبیعت از جمله باران، رود، نهر و دریا و توصیه هایی در نحوه ی بهره برداری صحیح از آن ها و وظایف ما نسبت به این نعمت الهی در این عنوان بررسی می گردد.

۲- گیاه: هدف از ارائه ی این عنوان پرداختن به اهمیت و جایگاه ویژه درخت و درختکاری و آثار آن، آشنایی با فضاها ی سبز و مراتع طبیعی به عنوان منابع مادی حیاتی و نحوه ی بهره گیری از آن ها می باشد.

۳- حیوان: هر چند با پیشرفت تکنولوژی و جولان مدرنیته توجه انسان به عوامل طبیعی کم شده و یا متناسب با رفاه زدگی امروزی تعریف گردیده است اما این مسئله نیاز حیاتی وی به این منابع را انکار نمی کند و شناخت شیوه ی صحیح نگهداری و بهره گیری از حیوانات و توجه به حقوق آنها لازمه ی زندگی بشر تا همیشه خواهد بود.

۴- معادن و منابع سوختنی: هدف از طرح این عنوان در کنار عناوین، اشاره به اهمیت این سرمایه های عمومی و توجه به نوع استفاده از آن ها به عنوان نمونه ای از نعمت های بی دلیل پروردگار می باشد خصوصاً که در جوامع امروزی در مصرف این گونه منابع دیر برگشت یا برگشت ناپذیر اسراف زیادی هم صورت می گیرد.

۵- خاک: عنصر هستی بخش که موجودات از آن شکل یافته و در کنار آب تشکیل دهنده ی کره ی خاکی و بستر جولان و رشد آدمی است باید در زندگی بشر بیش از پیش مورد توجه قرار گیرد.

امام صادق علیه السلام سه عامل اصلی زندگی گوارا را آب فراوان و خوب، هوای پاک و تمیز و خاک حاصلخیز بر می شمارند.

در اسلام بر آبادانی تاکید فراوان شده که لازمه ی آن شناخت این منبع و یادآوری نحوه ی صحیح استفاده از آن می باشد.

۵- تعیین جایگاه کاربردی ساحت سبک زندگی دینی

با توجه به گستره ی این علم در تمامی امور زندگی اعم از فردی و اجتماعی می توان گفت سبک زندگی در لایه های مختلف به شکل و میزان متفاوت تاثیرگذار و دارای کاربرد است.

در لایه های درونی:

۱- بینش ها (ادراکات و اعتقادات)

۲- گرایش ها (ارزش ها - تمایلات - ترجیحات)

در لایه های بیرونی:

۱- اعمال (هوشیارانه و غیرهوشیارانه)

۲- حالات و وضعیت جسمانی

۳- موقعیت اجتماعی (سیاسی، فرهنگی ...) و دارایی

البته در توضیح چگونگی این گستردگی می توان گفت که سبک زندگی به شکل یک الگوی همگرا به معنی وحدت و کثرت توأمان است. از یک طرف سبک زندگی وجه اشتراک مجموعه ای از اشتراکات است که وحدتی در بین آن ها ایجاد گشته و از طرفی دیگر همین وجه اشتراک، این مجموعه را از مجموعه های دیگر متمایز می نماید و در واقع مرزهای یک هویت است.

۶- معرفی کتب و منابع موجود پیرامون ساحت سبک زندگی دینی

عناوین کتب	مؤلف / مترجم	ناشر	سطح
شور و نشاط (سیره پیامبر)	حبیب ا... فرح زاد	طوبای محبت	حکمت جو
دشمن شناسی از دیدگاه امام خمینی	حمید نگارش	زمزم هدایت	
روش مهمان داری	باقری بیدهندی	امیری	
جوانان و بینش های ناب			
تقویم عبادی			
زندگی به سبک روح ا...	علی اکبر سبزیان	الشمس	
الگوهای رفتاری حضرت زهرا(س)	صفری	مشهور	
سیره علوی	جواد محدثی		
مفاتیح الحیاه	جواد آملی		مدیر ساحت و حکمت جو
رساله حقوق امام سجاد			
همیشه بهار (آداب و سبک زندگی)	عالم زاده نوری		
اخلاق معاشرت	جواد محدثی	بوستان کتاب	
سبک زندگی و روش استاندارد	سید ابوالقاسم حسینی	قطره	
سبک زندگی اسلامی	احمد حسین شریفی		
سبک زندگی و مصرف فرهنگی	طلیعه خادمان		
فرهنگ و زندگی روزمره	اندی بنت		
سبک زندگی علوی	محسن نصری	حیات طیبه	

عناوین کتب	مولف / مترجم	ناشر	سطح
حلیه المتقین	علامه مجلسی		مدیر ساحت
اخلاق	عبدالله شبیر / صادق حسن زاده		
دین و سبک زندگی	سید مهدی کنی		
سنن النبی	علامه طباطبایی		
معراج السعاده	ملا احمد نراقی		
المراقبات	ملکی تبریزی		
آداب نماز	امام خمینی (ره)		
آداب المتعلمین	خواجه نصیر طوسی / باقر غباری	کوکب	

نرم افزارهای:

- سرو یاسین (تفکر)

- نور الاحکام ۱-۴

- ...

سایت های:

- بیانات رهبری در بین جوانان خراسانی

- شیوه آموزش احکام

- مهدویت

- سبک زندگی

- ...

۷- معرفی متفکران و راه های ارتباطی با ایشان در رابطه با ساحت سبک زندگی دینی

ردیف	نام و نام خانوادگی	اثر	پل ارتباطی
۱	آیت الله خامنه ای		
۲	علامه حسن زاده آملی		
۳	آیت الله صمدی آملی		
۴	آیت ا... جوادی آملی		
۵	حجه الاسلام مهدی نیلی پور		
۶	استاد رحیم پور ازغدی		

نظریات در این باب به شکل متفاوتی ارائه گردیده است شاید به طور خلاصه بتوان آن را در موارد زیر جمع بندی نمود:

۱- شکل گرفتن این علم به صورت نامحسوس در راهنمایی خواهی افراد از معصومین علیهم السلام و علما و بزرگان صورت پذیرفته است.

۲- در برهه ای از زمان در غرب براساس اختلافات طبقاتی و سپس در بازنگری یا باز شکل گیری نوعی تفکر در علوم اجتماعی در قالب معرفی الگوها و شخصیت ها علم سبک زندگی رخ نموده است.

البته قابل ذکر است که در بستر علوم اجتماعی نظریه دوم کاملاً قابل اثبات و مقبول صاحب نظران علم سبک زندگی می باشد اما در یک تحلیل تاریخی، تجربی هر عقل سلیمی اذعان خواهد کرد که سبک زندگی به معنای عام خود با خلقت بشر ایجاد شده است و اگر چه با یک عنوان مشخص چندیست مطرح گشته اما هیچ فرد یا گروه و یا جامعه ای خالی از صورت های سبک زندگی وجود نداشته و ندارد.

۹- تعیین حداقل‌های ساحت سبک زندگی دینی

۱- به تفکیک بررسی نمودن معنای سبک، زندگی، دینی و توجه به حضور دو واژه سبک دینی. در واژه زندگی به مفهوم قرآنی آن باید حیات اصیل (حیات طیبه) در مقابل مرگ واقعی تبیین گردد و امکان ایجاد آن به واسطه ی کسب بینش توحیدی در درون و در بیرون (کل هستی) که نتیجه ی آن آرامش و فراق از غم و ترس است.

۲- بیان لوازم زندگی توحیدی یعنی ایمان و تسلیم و عمل صالح در همه ی ابعاد که با تأسی به قرآن و سیره اهل بیت علیهم السلام امکان پذیر خواهد بود.

۳- توجه ویژه به امام زمان (عج) و به تبع آن زندگی مهدوی

۴- شناخت حوزه های کلی و سپس عناوین آن ها و ارتباط موجود بین آن ها (هم پوشانی و وحدت در عین کثرتشان)

۵- شناخت موانع وصول به یک سبک زندگی دینی که نوعی شناخت از روی ضد خواهد بود از جمله سبک زندگی سکولار

۶- شناخت منابع مناسب و نحوه ی استفاده از آن ها

۷- مرتبط شدن با حداقل عناوین به انتخاب حکمت جو به تناسب نیاز وی به کمک مدیر ساحت و بازوگیر

۸- شناخت شیوه ی ارتباط یابی ساحت با ساحات دیگر به شکل کاربردی

۹- توانمند نمودن حکمت جو در ارزیابی روند حرکت خود به شکل مستمر در طول عمر

۱۰- تعیین حداقل‌های پیشنهادها برای ساحت سبک زندگی دینی

ساحت سبک زندگی در کل معرفی الگوی زندگی اسلامی در تمامی ابعاد می باشد بنابراین با ارائه ی چند پیشنهاد می توان بهره براداری مخاطبین از آن را به سطح ایده آل نزدیک نمود.

اصلی ترین پیش نیاز ، مقدمات حداقلی از ساحت عقاید در جهت ایجاد یک جهان بینی درست و به دنبال آن ایجاد مبانی عقلی و فطری صحیح در جهت پذیرش شیوه های مبتنی بر این مبانی به طور عمیق می باشد.

ساحت معرفت النفس به عنوان مقدمه ای بر حوزه ی تعامل فرد با خود نمونه ی دیگری از این پیش نیازها خواهد بود.

همچنین ایجاد توانمندی و روش شناسی در استفاده از قرآن و روایات و چگونگی دستیابی به منابع معتبر و قابل استفاده پیش نیاز دیگری است که البته بسیاری از ساحت را شامل می شود.

۱۱- انطباق محتوای ساحت سبک زندگی دینی با کتب نظام فعلی

در حال حاضر کتب هم طراز با این ساحت در دوره ی اول دبیرستان با نام "تفکر و سبک زندگی" دیده می شود که بخش تفکر آن جزو عناوین ذیل حوزه ی تعامل با خود در ساحت ، دیده می شود و بخش دوم شامل سبک زندگی به یک سری از آداب فردی و اجتماعی و همچنین طرح مهارت های ارتباطی پرداخته است که این بخش نیز در ساحت در چند حوزه قابل دریافت است. اما بخش تفکر کتاب درسی برگرفته از فلسفه برای کودکان است که تا حدود زیادی با مدل تفکر طرح شده در ساحت فاصله دارد از جمله تبیین و ارائه ی آن به شکل جمعی به طور فراگیر نه مقطعی باعث غفلت از خلوت گزینی مورد نیاز تفکر می باشد که در اسلام به آن توجه بسیار شده، همچنین بسط موضوع در قالب سرفصل های روان شناسی غربی از جمله تفکر انتقادی ، تفکر خلاق و ... مورد نقد اساتید و متخصصان می باشد.

در مورد بخش سبک زندگی رویکرد زندگی اسلامی ایرانی مورد خدشه است و از طرفی به طور همه جانبه و کامل به هیچ یک از تعاملات فرد پرداخته است و به چند عنوان خاص بسنده کرده است.

۱۲- آسیب شناسی ساحت سبک زندگی دینی

شاید بهتر باشد آسیب ها را در دو بخش کلی و عام در کنار خاص گروه حکمت جویان بررسی کنیم.

در بخش اول موارد زیر را می توان برشمرد:

۱- عادی سازی به سبب تبیین کلی همه ی حوزه ها و عناوین در ابتدای کار به طوری که مخاطب بدون احساس نیاز و طی مراحل ، موضوعاتی مانند اخلاق در تعاملات یا احکام را به صورت قالبی و با انگیزه ی ضعیف دریافت می نماید.

۲- به دنبال عادی سازی گاهی مطالب تبدیل به یک سری اطلاعات نظری صرف انباشت می شود که اگر در زمان مناسب و با احساس نیاز به آشنایی و شناخت نسبت به آن می پرداخت از عمق و ثبات بیشتری برخوردار بود.

۳- چون موضوع سبک زندگی از جنبه های مختلف فردی و اجتماعی تشکیل شده ممکن است در مرحله ی عمل ، فرد به ویژگی های فردی بی توجه شده و با مقایسه و همانند سازی در گروه دچار خطا گردد.

۴- مقایسه سبک زندگی رایج در اجتماع که منشا غیراسلامی دارد با آن چه در ساحت دریافت می شود شبهات فراوان دارد که باید پاسخ گویی گردد.

آسیب های خاص گروه سنی حکمت جو (بخش دوم):

۱- حکمت جو در این سن با توجه به عدم استقلال و تکیه بر خانواده ممکن است دچار تعارض گردد و در مواردی آنچه می پسندد و معتقد می شود برایش قابل اجرا نباشد.

۲- آشنایی با تعدادی از عناوین نیاز به بررسی منابع مختلف در سطوح متفاوت دارد و یا مستلزم طی شدن پیش نیازهای خاص است که عملاً برای حکمت جو ممکن نمی باشد به طور مثال استفاده از احادیث که مرجع اصلی اکثر عناوین است نیاز به شرح و تفسیر دارد.

۳- تجزیه و تحلیل مباحث، پاسخگویی به تضادهای موجود با آن چه که در محیط اطراف حکمت جو در حال گذر است و استقامت در مبارزه با سبک رایج و غیراسلامی توانمندی خاص می طلبد. پرورش صفات متناسب در فرد لازمه ی آن است که اگر پشتیبانی فکری و عملی خانواده و بازوگیر صورت نپذیرد حکمت جو دچار آسیب فراوان خواهد شد.

۱۳- شیوه های اختصاصی ارائه ی محتوای ساحت سبک زندگی دینی

با توجه به لزوم ایجاد اندیشه های اسلامی برای عمل و یا حتی پذیرش نظری سبک زندگی دینی به نظر می رسد همراهی این ساحت با ساحت متکی بر معرفت شناسی و ایجاد بستر شناخت این ارتباط کمک بزرگی در استفاده ی کامل حکمت جو از این ساحت خواهد داشت.

این ساحت با توجه به گستردگی زیادی که دارد می توان با سوالات متداول زندگی حکمت جو شروع و حتی ادامه یابد به این شکل که حکمت جو با بررسی زندگی روزمره خود مسائل مبتلا به یا سوالات کاربردی یا ذهنی خود را طرح نماید و مدیر ساحت با مرتبط نمودن موضوع به عنوان متناسب در پاسخ گویی و ره پویی، وی را یاری رساند.

توجه زیاد به منابع به دلیل فراوانی منابع قابل استفاده و در دسترس در این ساحت که امکان انتخاب خوبی را برای حکمت جو فراهم می کند، در پیشرفت وی نقش موثری دارد حتی در ارزیابی فرد می توان به کمک الگوهای عینی موجود به خوبی او را یاری نمود.

۱۴- معرفی ارزیابان و تصدیقگران سبک زندگی دینی

حجة الاسلام والمسلمین علی رهبر

حجة الاسلام و المسلمین موسویان

مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِّنْ ذَكَرٍ أَوْ أَنشَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهٗ حَيٰوَةً طَيِّبَةً وَ

لَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُم بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

هر کس - از مرد یا زن - کار شایسته کند و مؤمن باشد، قطعاً او را با

زندگی پاکیزه‌ای (حیات طیبه)، حیاتِ [حقیقی] بخشیم، و مسلماً به

آنان بهتر از آنچه انجام می‌دادند پاداش خواهیم داد.

<سوره ی نحل آیه ۹۷>